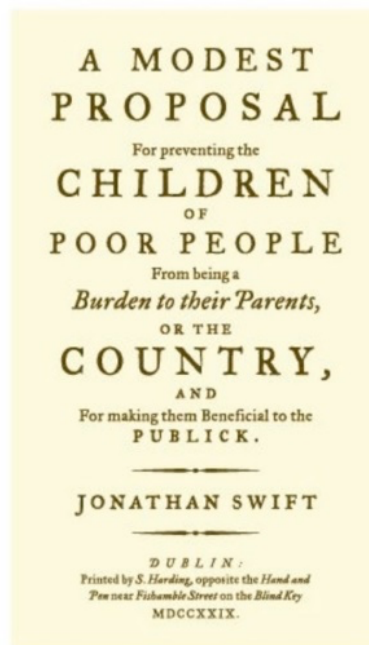

DE LES INSOSPITADES RELACIONS ENTRE L'ANTROPOFÀGIA, ELS NAVEGADORS I LA GLÒRIA DEL SENYOR

I. Suposant com us suposo gent preocupada pregonament i sincera pel Temps i per com s'escola, no dubto que, més enllà que penseu, unànimes, que no corre sinó vola (i a partir dels 60, males notícies: accelera), cadascun de vosaltres us deveu haver construït una imatge íntima del fenomen. Potser hi hagi qui el veu avançar de forma lineal, uns potser com un camí ascendent cap a la Glòria; d'altres a l'inrevés, lliscant en pendent cap al canyet; un tercer grup, qui sap?, en forma d'un angle amb el vèrtex en el pic més alt, com una muntanya. M'imagino també una colla de punyeteros que se'l representa fent zigzagues, més o menys seguides i sobtades. I alguns, fins i tot, deuen pensar que traça un recorregut aproximadament circular. Naturalment que tot s'hi val, car aquí del que es tracta és justament d'anar passant l'estona, i de la manera més confortable possible. Tanmateix, en el meu cas, jo confesso que m'havia adscrit a la secta dels que a partir de Montaigne (passeu-me si us plau la petulància) veuen la vida i l'home *ondoyants*: o sigui, que van i venen, fluctuants. He dir però que no fa pas gaire en vaig apostatar, per abraçar el credo –més afinat– dels que entenen que la millor representació del pas del Temps és la carretera de Cadaqués, o com diuen en eusquera, *kordela partikaran*, un cordill a la butxaca.

Aquesta indecorosa intrusió en els racons més recòndits del vostre ésser ve a compte de la constatació que l'any 1729 a Dublín es va publicar un pamflet titulat *A modest proposal*, amb el subtítol certament explicatiu de *For preventing the Children of Poor People from being a Burthen to their Parents or the Country, and for making them Beneficial to the Publick.*

II. L'autor, el Dr. Jonathan Swift, era un dublinès de pares anglesos i anglicans que havia estat secretari del polític i diplomàtic Sir William Temple i s'havia fet famós per una sàtira contra el gènere humà que –sorpreses dona la vida– passa per ser una obra de literatura infantil: Els *Viatges de Gulliver*, un dels títols que formen part de la nostra vella, àmplia i insigne llista *Books you pretend to have read*. Allà ja hi havia desplegat un sarcasme esmolat i truculent, en descriure per exemple un país on els cavalls (*Houyhnhnms*) raonen i enraonen, i a més crien unes criatures salvatges, brutes, agressives i repugnants, anomenats *Yahoos*, que no són sinó uns éssers humans involucionats (o no tant).

Si algú pensava que havia quedat descansat, tres anys més tard va publicar aquest opuscle (no arriba a vint planes), amb una concentració vidriòlica molt superior. Swift hi presenta una solució radical per a la pobresa i la gana de milers d'irlandesos –majoritàriament pagesos llogaters de les terres a propietaris anglesos–, un problema punyent a l'època¹.

Emparat pel suposat aval de diversos experts i autoritats, i amb un estil economicista, rutinari com el d'un informe oficial qualsevol², planteja que la millor forma de fer dels nens pobres uns “membres cabals i útils de la mancomunitat” és... menjar-se'ls. No és en absolut negligible que “un nen petit i sa ben alletat és, amb un any d'edat, un menjar nutritiu i saludable molt deliciós, ja sigui guisat, rostit, al forn o bullit, i (...) igualment farà servei en un *fricassée* o un *ragoût*”.

D'aquí que proposi, fets els càlculs pertinents, reservar cada any vint mil nadons (dels quals una quarta part mascles, per fer de sementals), i els cent mil bebès restants oferir-los en venda a persones “de qualitat i fortuna”. Aquí l'obra fa una marrada momentània amb ponderacions sobre la possibilitat d'ampliar la proposta a les noies d'entre 12 i 14 anys, que descarta perquè “voreja lleugerament la crueltat”, així com a vells, malalts, i invàlids, opció igualment bescantada perquè el fred i la fam ja els alliberen “feliçment dels mals que els amenacen”. Finalment, remata la paròdia amb allò que avui en diríem una anàlisi cost-benefici: entre els nombrosos avantatges, n'anota alguns de tan incontrovertibles com l'alleujament de la situació (econòmica) dels pobres pares pobres, la disminució del nombre de papistes (és a dir, de catòlics), nous al·licients i variacions per als menús de les tavernes, o la “millora de l'art de fer una bona cansalada”.

Quin era el veritable propòsit de Swift –a banda de burlar-se dels tractats d'Economia de l'època i les seves solucions màgiques–, no s'ha acabat d'escatir: tant hi ha qui aventura que allò que en el fons volia criticar era la indolència o passivitat de la pagesia irlandesa davant els abusos dels anglesos, com qui, a l'altra punta, hi veu una ferotge diatriba contra els projectes governamentals per a Irlanda. Però malgrat que l'obra va ser titllada de mal gust³, Swift va passar a ser considerat immediatament i fins avui un pare de la pàtria irlandesa, així que podem concloure que es va imposar la segona opció, si més no popularment⁴.

¹ A la Irlanda de l'època els períodes de gana eren recurrents. De fet, l'obra es publicà just enmig d'un bienni de males collites (1728-1730, com els precedents de 1708-10 i 1718-21). Però és que poc més de cent anys després havia d'arribar la Gran Fam, aquesta provocada per una plaga de mildiu en les patates, que va delmar el país: Hom estima que van morir un milió de persones (de gana) i que un altre milió va fugir, principalment cap als Estats Units d'Amèrica.

² Si a algun punyetero aquest enfocament o el to li recorden els de Carlo Cipolla, l'he de felicitar efusivament, i seguidament dir-li que Swift, a diferència del nostre sempre admirat professor, no fa cap concessió a l'empatia, ni, molt menys encara, a la tendresa. Swift era glacial, i insubornablement fascinat per la idiotesa humana.

³ Mai no ha de faltar qui tot ho agafa per les fulles i mira com un babau el rave que assenyala la lluna.

⁴ El cert és que deixa alguna pista prou explícita: “Admeto que aquest menjar serà força car i, per tant molt adient per als terratinents [*anglesos*] que, com que ja han devorat la majoria dels pares, es diria que tenen ara dret sobre els fills.” Una idea que

III. En aquestes estàvem quan a Swift, que era també capellà de l'església anglicana i reverend degà de la Catedral de Saint Patrick de Dublín, li va arribar, a finals de 1741, una petició formal perquè els cantants del cor catedralici poguessin actuar en l'estrena d'un oratori. El compositor era ni més ni menys que el molt famós Georg F. Händel, músic i empresari vingut una mica a menys en aquells moments.

La resposta que va donar Swift (gener de 1742) no té pèrdua:

"I do hereby require and request not to permit any of the choristers to attend or assist at any public musical performances... and whereas it hath been reported that I gave a license to assist a club of fiddlers in Fishamble Street, I do hereby declare that I do annul said license, entreating my said Sub-Dean to punish such as shall ever appeal there as songsters, fiddlers, pipers, trumpeters, drummers, drum-majors, or in any sonic quality, according to the flagrant aggravations of their respective disobedience, rebellion, perfidy and ingratitude."

O sigui, va prohibir als coristes de col·laborar amb cap actuació musical pública i, si mai havia autoritzat que ajudessin un club de violinistes del carrer Fishamble, va declarar formalment anul·lada aital llicència, alhora que requeria al seu sots-degà que castigés els cantants, violinistes, gaiters, trompetistes, tabalers, directors de banda o "qualsevol altre mena de so", d'acord amb els "agreujants flagrants" de llur respectiva desobediència, revolta, perfídia i ingritud. *Pas mal...*

Fishamble St., on hi havia el Great Music Hall

De Swift avui en diríem un fonamentalista: no sabem què li semblava la música ni tampoc Händel, però vist l'estirabot, el que segur que no devia suportar era que el cor de la catedral s'involucrés en una funció profana. Segurament hi devia intuir el risc que, essent de Händel i malgrat el tema, l'obra fos "massa operística", allunyada del rigor de la litúrgia. En el menyspreu per als músics (*songsters, fiddlers, pipers...*) que destil·la la nota els punyeteros més eixerits potser hi percebran el batec de la separació entre *Musica da Chiesa* i *Musica da Camera*, en la que no ens podem aturar avui. Basti dir que l'Església (inclosa l'anglicana) no permetia en cap cas la música de dansa⁵. I així fou: el *Messies*, tot i el subtítol de Drama Sacre que li van col·locar, a cada ciutat sempre es va estrenar en teatres: a Londres, p.e., al Covent Garden l'any següent.

Sorprenentment, Händel va restar mut davant d'una nota tan despectiva com afrontosa, malgrat el tarannà volcànic que l'adornava. Potser la millor resposta fou que el *Messies*⁶ s'estrenés el 13 d'abril de 1742 al *Great Music Hall* (del dit carrer Fishamble), amb

ja havia expressat Montaigne al primer llibre dels *Assajos*: "Crec que hi ha més barbàrie a menjar-se un home viu que a menjar-lo mort", referint-se en el primer cas a allò que fan habitualment usurers i banquers.

⁵ Si aquest veto s'hagués mantingut estrictament, la música barroca hauria tingut mala peça al teler, perquè és fonamentalment dansa, oi *barrockers*?

⁶ Per cert, amb una partitura originalment escrita per a dos oboès, dos violins, viola, dos trompetes, timbals, baix continu, i avall, que fa baixada! Händel el va anar però reescrivint conforme s'anava interpretant i guanyant fama (i massa orquestral): pensem que a partir del 1750 hi va haver funcions regulars en el *The Foundling Hospital* de Londres.

un èxit esclatant... i la participació entusiasta dels coristes de Saint Patrick⁷. Només Déu –i Swift– sap si per intercessió, o mera insinuació, del virrei d'Irlanda Lord William Cavendish, Duc de Devonshire, just el mateix que havia convidat Händel a anar a Dublín...

700 persones van poder assistir a la funció, xifra notòriament afavorida per l'astuta prohibició d'entrar-hi espases (els homes) i mirinyacs (les dones). De les perruques no consta que en diguessin res, malgrat que també ocupen qui-sap-lo espai, i a sobre dificultaven la visió.

G.F. Händel

J. Swift

Dir que Swift era un fonamentalista no és incompatible amb afirmar que Händel era més convencional que ell. En efecte, el músic de Halle era un ferm partidari de la beneficència o *charity*, que era i és la forma tradicional britànica d'encarar (sense resoldre) qüestions com la que tant preocupava Swift. Així és com l'estrena del *Messies* va dedicar-se a presos per deutes, orfes i pacients d'hospitals diversos. Podem doncs deduir del fet que les quatre-centes lliures de recaptació anessin destinades al conhort i lenitiu d'infants desnerits i orfes en general va constituir una elegant i silent bufetada al degà que proposava cruspir-se els nadons d'Irlanda i –sobretot– li havia negat els 32 cantaires? Potser no és probable, però sí que podem convenir que és plausible.

Pel que fa als desvaris gastronòmics de Swift, ens limitarem a constatar que també en aquest punt Händel es mantingué en la més estricta ortodòxia cristiana, que només contempla la ingesta de carn humana (l'Eucaristia és una sublimació: la transsubstanciació) en un sol cas: quan els comensals són cucs.

<https://youtu.be/nIaodsyXQa8?si=jGL85VBcCk7VrEtk>

En efecte, “I know that my Redeemer liveth”, aquí interpretat per la mítica Kirsten Flagstad, recorda que encara que els cucs ens destrueixin el cos, veurem Déu en la nostra pròpia carn, un concepte, cal reconèixer, que només queda a l'abast d'autèntics guardians de la Fe.

IV. Si és notori que “Nuestro Señor Jesucristo nació en un pesebre”, caldrà concloure també que “donde menos se espera, salta la liebre”. Doncs bé, la nostra llebre va aparèixer l'any passat a Calafell, amb el suggerent títol *Per què no repensem el canibalisme?*⁸

⁷ Un grup de 16 homes i 16 nens. Els quatre solistes eren professionals.

⁸ Editorial Medusa, 2023.

L'autor és un llicenciat en Filosofia de nom Albert Pijuan –no som parents⁹–, que signa aquest assaig espaterrant sobre l'emergència, “urgent i desesperada”, d’evitar la nostra desaparició com a espècie (àdhuc com a planeta), mitjançant la recuperació dels costums antropofàgics que havíem observat temps era temps, i així “restablir l’equilibri harmònic entre la nostra espècie i el nostre entorn”. Un rigorós estudi econòmic previ i el suport de mecenes que han preferit mantenir l’anonimat han infantat un projecte revolucionari, el Pla per a la Sostenibilitat Alimentàrio-Mediambiental (familiarment, Pla SAMA). La idea central és que si la indústria càrnia és a l’arrel dels principals problemes del medi ambient (emissió de gasos d’efecte hivernacle, contaminació de les aigües, desforestacions...), i alhora patim de superpoblació, reprendre el canibalisme obligarà a una reconversió radical del sector cap a un model sostenible¹⁰ en tot el circuit producció-distribució-consum. L’atenció que el Pla SAMA dispensa a tots els àmbits involucrats –legislatiu, econòmic, psicològic, moral, comercial...–, i una minuciosa planificació temporal i geogràfica del seu desplegament efectiu (de l’Àfrica a la Vall d’en Bas) són garantia d’un èxit tan merescut com apressant.

I és així com en Pijuan de Calafell irromp al cap de tres segles amb una proposta similar però molt menys *modesta* que l’original: d’entrada l’estén a carns, ungles i repelons de tota mena de gammes, des de nadons a vells, preveu un ventall de categories o qualitats de producte, de l’estàndard fins la prèmium, i sobretot, n’amplia l’àmbit, conscient que aquest ha deixat de ser un problema irlandès (local) per a adquirir dimensions mundials (global).

Com deia Montaigne el perspicaç, roda el món i torna al Born, sí, però després d’haver fet anades i vingudes, voltes i revolts, i *ondoyer* sense parar, i recomençar com la mar.

⁹ Ara, que ves a saber: De la calamitat de tenir forasters a càrrec dels registres o d’haver registrar forasters què us n’he de dir jo, que no sapigüeu? Gràcies a la seva insondable estultícia avui tenim el goig de veure gent del mateix patronímic d’origen que es fan dir Ferrer, Farré, Farrer, Ferré, Ferrers, Farrés i, àdhuc, Ferre. Agafant perspectiva transoceànica,estic en condicions de certificar-vos el cas d’una lituana de cognom Danilevicius que, emigrada a l’Uruguai a les primeries del segle XX, va entrar-hi convertida –ale-hop!– en la Sra. Danilevichute.

¹⁰ Sostenible vol dir “no deixar més porqueria al planeta de la que et vas trobar en arribar-hi”.